

Forslag til Finanslov for 2016

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Forelæggelsesnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg forslaget til finanslov for 2016.

En presset økonomi

Selvstyrets økonomi er under et stort og stigende pres. Udfordringerne er store på både indtægts- og udgiftssiden. På indtægtssiden er der de uafklarede forhold omkring kontrakten for serviceringen af Thulebasen, som betyder fortsat usikkerhed om Landskassens indtægter herfra på trods af en foreløbig forlængelse af servicekontrakten til den nuværende kontraktshaver på 6 måneder. Endvidere gælder der for fiskeriet, at makrelfiskeriet har svigtet i indeværende år og den fangede mængde er væsentligt lavere end i 2014. Til gengæld kan der på baggrund af den seneste rejerådgivning forventes en højere kvote i 2016 end i 2015.

For udgiftssiden er der den velkendte udfordring, at vi bliver stadig færre til at forsørge flere i de næste mange år. En udfordring der blot bliver større og sværere at håndtere, hvis ikke vi gennemfører reformer. En anden udfordring er, at der her i Inatsisartut ved hver samling fremsættes en række udgiftskrævende beslutningsforslag. Nogle af disse beslutningsforslag bliver vedtaget. Men uden der samtidig findes finansiering til udgifterne, hvilket mindsker vores økonomiske råderum og gør det svært at foretage en samlet prioritering af Landskassens midler. Naalakkersuisut anerkender naturligvis Inatsisartuts suveræne ret til at vedtage udgiftskrævende forslag. Naalakkersuisut tror imidlertid vi alle kan være enige om, at prioriteringen af Landskassens midler sker bedst i forbindelse med vedtagelsen af finansloven, så der sikres en samlet tværgående prioritering.

Samtidig vil Naalakkersuisut henlede opmærksomheden på udviklingen i vores priser og lønninger. I de almindelige bemærkninger til forslaget til finanslov for 2016 fremgår det, at de satser der er blevet anvendt til at pris- og lønregulere bevillingerne i finansloven i perioden 2009-2016 har været markant højere end den sats bloktilskuddet fra staten er blevet pris- og lønreguleret med. Forskellen har i betydelig grad mindsket råderummet i perioden.

Det er derfor nødvendigt, at der over de næste mange år udvises en større tilbageholdenhed fra parterne ved indgåelsen af nye overenskomster for ansatte i den offentlige sektor end det hidtil har været tilfældet. Forudsætningen for at vi kan give reallønstigninger er, at vi øger produktiviteten i den offentlige sektor. En højere produktivitet betyder alt andet lige en lavere lønsum.

Den økonomiske politik

Naalakkersuisuts mål med finansloven for 2016 er, at udgifter og indtægter skal holdes i balance i perioden 2016-2019. Det indebærer, at der i finansloven skal være et positivt DA-resultat for den samlede 4-årige periode, som finansloven opererer med. DA står for udgifter til drift og anlæg.

Nærværende forslag til finanslov for 2016 udviser et DA-underskud på 65 mio. kr. i 2016 og et underskud af tilsvarende størrelse i budgetoverslagsåret 2017, men i budgetoverslagsårene 2018 og 2019 budgetteres der med overskud, hvorfor der er et samlet overskud på 0,9 mio. kr. for hele finanslovsperioden 2016-2019.

Årsagen til budgetforbedringerne er, at der budgetteres med forbedringer ved gennemførelse af reformer og effektiviseringer i finanslovsperioden 2016-2019. Disse tiltag er budgetteret under henholdsvis hovedkonto 20.11.51 Effekter af reformtiltag og hovedkonto 20.11.56 Budgetregulering, administration.

For hovedkonto 20.11.51 Effekter af reformtiltag gælder der, at de 5 reformtiltag der er indarbejdet for hovedkontoen i finansloven for 2015 søges videreført i uændret form i forslaget til finanslov for 2016. Men i finanslovsforslaget er der indarbejdet to nye reformtiltag i form af en reform af alderspension og indførelse af opkrævningssystemet 'llanngaassivik', som skal nedbringe det offentlige restancemasse. Det er tiltag der medfører øgede udgifter de næste par år, men på sigt forventes at give betydelige forbedringer af den offentlige økonomi.

For hovedkonto 20.11.56 Budgetregulering, administration, gælder der forudsættes besparelser ved gennemførelse af 8 tiltag af effektiviseringer. Disse tiltag omfatter hovedsagelig en øget digitalisering af Selvstyret, herunder ved indførelse af digital vagtplanlægning i sundhedsvæsenet og en større anvendelse af videokommunikation.

Endvidere gælder der, at der under hovedkonto 24.13.50 Reserve til merindtægter på skatte- og afgiftsområdet er indlagt en indtægtsreserve på 96,5 mio. kr. årligt. Reserven vil søges udmøntet ved en afgiftspakke her på efterårssamlingen. Naalakkersuisut er opmærksom på, at nye afgifter så vidt muligt skal holdes på et minimum og ikke ramme socialt skævt.

Derfor gælder der, at vi med nærværende finanslovsforslag står over for store udfordringer og både skal gennemføre reformer, effektiviseringer og vedtage en større afgiftspakke blot for at opnå balance mellem vores indtægter og udgifter på kort sigt.

Investeringer i fremtiden skal udvikle vores økonomi

Selvom det er klart for alle, at vores økonomi er under et stort og stigende pres, som gør det til en stor udfordring at vedtage en finanslov med balance mellem indtægter og udgifter, så handler en finanslov ikke blot om at sikre den nødvendige balance mellem indtægter og udgifter i et kortsigtet perspektiv. Det handler også om at skabe rum til at kunne foretage investeringer, som kan skabe strukturelle forbedringer for borgere og erhvervsliv på langt sigt.

Naalakkersuisut har et ønske om, at der investeres betydeligt i lufthavnsinfrastrukturen. Lufthavnsinfrastrukturen er af ældre dato og generelt dyr i drift og har en opbygning der gør, at langt de fleste borgere ikke kan flyve direkte til deres destination, men ofte har brug for en eller flere mellemlandinger, uanset om de flyver indenlands eller til- og fra Grønland. Ligeledes understøtter den nuværende struktur ikke optimalt udviklingen af turismen som et væsentligt valutaindtjenende erhverv.

Naalakkersuisut fremsætter derfor beslutningsforslag for Inatsisartut om, at Naalakkersuisut skal igangsætte projekteringen og anlæggelsen af nye lufthavne i Ittoqqortoormiit, Tasiilaq og Qaqortoq samt foretage forlængelse af banerne i Nuuk og Ilulissat. Desuden skal Naalakkersuisut foretage en kvalificering og perspektivering af reinvesteringsbehovet i lufthavnen i Kangerlussuaq. For Kangerlussuaq gælder der, at der indenfor de kommende 5 til 10 år vil skulle foretages omfattende reinvesteringer i lufthavnen, såfremt det ønskes at fastholde Kangerlussuaq Lufthavn som den primære indfaldsport for luftfartspassagerer og luftfartsgods til Grønland. Dermed vil det uanset om det sker ved investeringer i en ny effektiv lufthavnsstruktur eller ved reovering af de eksisterende lufthavne forudsætte en milliardinvestering samlet set.

Arbejdet med disse lufthavne foreslås ud fra en økonomisk og en samfundsmæssig betragtning, og vil udgøre kernen i Naalakkersuisut investeringsstrategi for lufthavne.

Anlæg og udvidelse af lufthavnene i de fem førnævnte byer forventes at ville beløbe sig til i omegnen af to milliarder kroner. Dette skal sammenholdes med et reinvesteringsbehov af en mulig tilsvarende størrelse i Kangerlussuaq. Det endelige finansieringsbehov afhænger af de faktiske lufthavnsløsninger, særligt banestørrelser. Der er foretaget analyser omkring flere af lufthavnene, men der udestår fortsat et arbejde med at afdække flere forhold, herunder behov og anlægsomkostninger. I forslaget til finanslov for 2016 er der ikke afsat bevillinger til anlæggelse af lufthavne. Derimod er der afsat midler til områder, som bl.a. omfatter forundersøgelser, forarbejder og udarbejdelse af projektforslag vedrørende projekter.

Der vil i forbindelse med beslutningsprocessen vedrørende anlæggelse og udvidelse af lufthavnene være behov for at tage stilling til ejerskabsmodeller og finansieringsmodeller, herunder behovet for enten at Selvstyret optager lån eller lånet optages af et aktieselskab. Dette vil ske under behørigt hensyn til den fremtidige drift samt gælds- og investeringsstrategien.

Invitation til politiske forhandlinger frem mod 2. og 3. behandlingen

På vegne af Naalakkersuisut har jeg haft inviteret samtlige partier til drøftelser af forslaget til finanslov for 2016. Naalakkersuisut ser frem til at inddrage partierne i det videre arbejde med forslaget til finanslov frem mod 2. og 3. behandlingen. Det er Naalakkersuisuts ambition, at der vedtages en holdbar og fremadrettet finanslov med det bredest mulige flertal. Ved forhandlingerne inviteres partierne til at fremkomme med forslag til finansiering af udgiftskrævende beslutningsforslag, som kan tænkes at blive vedtaget af Inatsisartut under denne samling.

Samtidig vil vi fra Naalakkersuisut tage initiativ til udarbejdelsen af et katalog over mulige besparelser for de nuværende bevillinger i finansloven, som vil indgå i Naalakkersuisuts arbejde frem mod 2. og 3. behandlingen.

Udover en nedsættelse af det mulige provenu fra makrelafgiften, så kan der forventes andre justeringer i positiv retning af bl.a. indtægtsskønnene på skatter og rejeafgiften. Naalakkersuisut vil i de videre finanslovsdrøftelser tage disse spørgsmål op, blandt andet i sammenhæng med en eventuel justering af indholdet og omfanget af afgiftspakken, som behandles under EM 2015.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2016 til Inatsisartuts velvillige behandling.